

**6413 SAYILI TSK. DİSİPLİN KANUNU'NA GÖRE;
HİZMETE KİSMİ SÜRELİ DEVAM CEZASINI GEREKTİREN
DİSİPLİNSİZLİKLER**

(17. Maddenin Genel Açıklaması)

Hazırlayan:

Avukat Orhan ÇELEN-ANKARA

İLGİLİ KANUN HÜKMÜ:

6413 SAYILI TSK. DİSİPLİN KANUNU

Hizmete kısmi süreli devam cezasını gerektiren disiplinlikler

MADDE 17 – (1) Hizmete kısmi süreli devam cezasını gerektiren disiplinlikler şunlardır:

a) Üste saygısızlık: Hizmette veya hizmete ilişkin hâllerde üste gösterilmesi gereken saygıyı kasıtlı olarak göstermemek veya yetkili olduğu durumlarda üstün yapmış olduğu ikaz, tenkit veya muahzeyi saygı ile kabul edip dinlememektir.

b) Görev yerini izinsiz terk etmek: Kıtasından veya görev yerinden yirmi dört saati geçmeyecek şekilde kaçmak veya kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın mesaiye bir tam mesai günü gelmemektir.

c) Temaruz: Bazı isteklerini yerine getirmek, kişisel bir menfaat sağlamak, görev veya sorumluluktan kaçmak gibi amaçlarla hastalığını abartmak veya olmadığı hâlde bir rahatsızlığı varmış gibi göstererek sağlık kuruluşlarına sevkini sağlamak suretiyle günlük mesainin bir kısmına katılmamaktır.

ç) Uygun davranışlarda bulunmak: Türk Silahlı Kuvvetlerine ve temsil ettiği makam, rütbe veya statünün onur ve vakarına uygun olmayan fiillerde bulunmaktır.

d) Ketum davranmamak: Görevi ile ilgili gizli olmayan ancak açıklanmaması gereken bir bilgiyi yetkisiz kişilerin öğrenebileceği bir şekilde açıklamaktır.

NOT:

Herhangi bir fiilden dolayı ilgili hakkında yapılan adli soruşturma veya kovuşturma, aynı fiilden dolayı ayrıca disiplin soruşturması ve tahkikat yapılmasını, disiplin cezası verilmesini ve bu cezanın yerine getirilmesini engellemez: TSK.Dis.K. Md. 5 - Bu Kanunda belirlenmiş olan disiplinsizliklere nitelik ve ağırlıkları itibarıyla benzer eylemlerde bulunanlara, eylemleri adli veya askeri suç teşkil etse dahi aynı neviden disiplin cezaları verilebilir: TSK.Dis.K. 8/2 - Amir: İç Hz.K. 9, As.C.K. 13/2 (Amir: Makam ve memuriyet itibarıyla emretmek selâhiyetini haiz kimsedir. bunun emri altındakilere maiyet denir). - Üst: İç Hz.K. 10, As.C.K. 13/3 (Üst tâbin, rütbe ve kıdem büyüklüğünü gösterir). - Hizmet: İç Hz.K. 6, As.C.K. 12 (Hizmet: Kanunlarla nizamlarda yapılması veyahut yapılmaması yazılmış olan hususlarla, âmir tarafından yazı veya sözle emredilen veya yasak edilen işlerdir). - Amire veya üste saygısızlık ve tehdit: As.C.K. 82 - Görev yeri: Bir askerî şahsın kadro ve kuruluş itibarıyla bağlı olduğu kıt'ası haricinde askerî vazife icabı bulunmasının zorunlu olduğu yer. - İzin: İç Hz.K. 33, İç Hz.Yönt. 57 - 71. - Subay ve astsubayların izinleri: Per.K. 10, 125-134, İzin Yönetmeliği (R.Gazete: 28 Ocak 1991, No. 20769). - Er ve erbaş izinleri: 21.6.1927 tarih ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu¹, 77-78. md.lere bkz. - Sivil personelin izinleri: 14.7.1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu² 102-108. md.lere bkz. - Bkz: 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu, madde 11 - As.C.K.nun 66 ve 68. maddelerinin açıklamasına bkz.

AÇIKLAMA:

Madde ile, subay, astsubay, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında hizmete kısmi süreli devam cezası verilmesini gerektiren disiplinsizlik hâlleri düzenlenmiştir(Madde Gerekçesi).

¹ 3. Tertip Düstur, C. 8, s. 866, R.G: 12-17.7.1927, S. 631-635

² 5.Tertip Düstur. C.4, s. 3044, R.G: 23.7.1965, S.12056

GENEL AÇIKLAMA:

TSK.Dis.K.nun 17 inci maddesi ile, subay, astsubay, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında hizmete kısmi süreli devam cezası verilmesini gerektiren disiplinsizliklerin neler olduğu belirlenmiş ayrıca bunların tanımlarına yer verilmiştir.

Disiplin suçlarının hangi hallerde verileceğinin kanunlarda ayrıntılı olarak düzenlenmesi gerekip gerekmediği hususunda doktrinde tartışmalar mevcuttur. Disiplin cezalarının ve bu cezaların hangi hallerde verileceğinin kanunda açıkça tanımlanması ve gösterilmesi gerektiğini ifade eden görüşe göre böylece "Keyfilik" önlenir.

Personelin, hangi hal ve fiilin hangi tür disiplin suçunu oluşturacağını bilmesi yerine bunun idarenin takdirine bırakılması farklı ve keyfi uygulamalara sebep olur. İşte kanun koyucu TSK.Dis. K.nun 17 inci maddesi ile, hizmete kısmi süreli devam disiplin cezasının verilmesini gerektiren hal ve fiiller ile bunların tanımlamalarına yer vererek keyfilik önüne geçmeyi amaçlamıştır. Bu ceza, disiplin mevzuatımıza girmiş olan yeni bir disiplin cezası çeşididir.

Bu disiplin cezası verilen askeri personel kadro görevinde veya dışında statüsüne ve yeteneğine göre uygun bir askeri hizmette çalıştırılır. İlave hizmet ve görev yükümlülüğü kapsamında verilecek disiplin cezalarında kamu yararı veya hizmet yararı olması gerekir. Bunun haricinde ceza alan personele keyfi görevler verilmez. Cezayı alan personelin statüsüne uygun ceza verilemesi kavramından da anlaşılabilir ilgilinin rütbesi, sınıfı, uzmanlığı, makamı ve unvanıdır.³

Bu ceza, mesai sonrasında belli bir süre göreve devam etmek şeklinde yerine getirilecek bir cezadır. Günde üç saatten fazla ve her hâlde gece yarısını geçmeyecek şekilde yerine getirilecektir. Cezanın yerine getirileceği saatler cezayı veren disiplin amiri tarafından belirlenebilecektir.

³ Elban, Zeki: Türk Silahlı Kuvvetlerinde 6413 Sayılı Disiplin Kanununun Esasları Ve Uygulanması, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku ABD, Mersin, Haziran 2018, s.30

Örneğin; 19.00-19.30 saatleri arasında akşam yemeği arası olmak üzere mesai sonrasında 18.00-21.00 saatleri arasında cezanın yerine getirilmesi, şeklinde bir karar verilebilmesi mümkündür. Bu cezayı alan personel ceza kararında belirlenecek süreler içinde kendi kadro görevinde çalışmaya devam edebileceği gibi kadro görevi dışında ancak askeri hizmete ilişkin başka bir görevde de çalıştırılabilecektir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, cezayı alan personelin, statüsüne ve yeteneklerine uygun bir askeri hizmette çalıştırılmasıdır.

Örneğin; bir bölük komutanının, emrinde çalışan bir takım komutanına, "bölükteki erbaş ve erlere üç gün boyunca mesaiden sonra ikişer saat gece dersi vermek" şeklinde ceza vermesi mümkündür.

Bu cezanın tatil günlerinde yerine getirilmemesi, bu yönüyle parçalı olarak infaz edilebileceği öngörülmüştür. Bu ceza kapsamında ilave hizmet ile görevlendirilen personel, bu cezanın yerine getirilmesi müddetince de hizmette sayılır. Cezanın yerine getiriliş şekline ilişkin tüm hususlar cezayı alan personele bildirilecektir(Madde Gerekçesi).

Hizmete kısmi süreli devam cezası, TSK.Dis.K.nun 17 inci maddesinde gösterilen fiillerin işlenmiş olması durumunda 6413 SK.a Ek-1 sayılı "Disiplin Amirlerinin Ceza Yetkilerini Gösteren Çizelge"ye göre verilir.

Bu maddede düzenlenmiş olan disiplinsizliklerin incelenmesinde, öncelikle disiplin suç ve cezalarında korunan hukuki yarara yer verilmiş, arkasından disiplinsizlik maddi, manevi ve hukuka aykırılık unsurları açısından incelenmiştir.

Buna ilişkin açıklayıcı bilgi için TSK.Dis.K.nun 12inci maddesine ve 15 inci maddesinin "Genel Açıklama" bölümüne bkz.

1. HİZMETE KISMİ SÜRELİ DEVAM CEZASININ KİMLER HAKKINDA VERİLECEĞİ:

TSK.Dis.K. ile, subay, astsubay ve uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında verilebilecek uyarma, kınama, hizmete kısmi süreli devam ve aylıktan kesme cezalarının disiplin amirleri tarafından verileceği öngörülmüştür(md. 11/2).

TSK.Dis.K.nun dördüncü bölümünde yer alan uyarma, kınama veya hizmete kısmi süreli devam cezası gerektiren disiplinsizlik hâlleri ile nitelik ve ağırlıkları itibarıyla bunlara benzer diğer eylemlerin yapılması hâlinde, erbaş ve erlere izinsizlik ve ilave hizmet yükleme cezaları verilebilir(md. 27/1).

Erbaş ve erler hakkında izinsizlik, ilave hizmet yükleme ve oda hapsi cezaları disiplin amirleri tarafından verileceği hk. bkz. md. 25/2. Erbaş ve erlere verilecek izinsizlik ve ilave hizmet yükleme cezalarının türü ve miktarının; erbaş ve erin hizmet ve disiplin safahatı ile eylemin niteliği göz önüne alınarak disiplin amirleri tarafından takdir edileceği, disiplin amirlerinin, erbaş ve erin olumlu hizmet safahatını dikkate alarak disiplin cezası vermeyebilecekleri hk. bkz.md. 27/2.

2. AÇIKLAMALARDA, CEZA HUKUKUNUN SUÇ TANIMLAMASINDA KULLANILAN KURUCU UNSURLARI ESAS ALINMIŞTIR:

Bu maddede düzenlenmiş olan disiplinsizliklerin incelenmesinde, öncelikle disiplin suç ve cezalarında korunan hukuki yarara yer verilmiş, arkasından disiplinsizlik maddi, manevi ve hukuka aykırılık unsurları açısından incelenmiştir. Buna ilişkin daha fazla açıklayıcı bilgi için Kanunun 15 inci maddesinin “Genel Açıklama” bölümüne bkz.

3. Bu Kanunda yer alan genel kuralların, hizmete kısmi süreli devam cezasının tatbikinde göz önünde alınması zorunluluğu:

Bu Kanunda yer alan ve disiplinsizliklerle ilgili olarak vazedilen genel kuralların, hizmete kısmi süreli devam cezasının tatbikinde göz önünde alınması zorunludur. Bunlara aşağıda hatırlamakta fayda vardır.

a. Herhangi bir fiilden dolayı ilgili hakkında yapılan adli soruşturma veya kovuşturma, aynı fiilden dolayı ayrıca disiplin soruşturması ve tahkikat yapılmasını, disiplin cezası verilmesini ve bu cezanın yerine getirilmesini engellemez(md.5).

b. Bu Kanunla disiplin cezası vermeye yetkilendirilmiş kişi ve kurullar, disiplin cezası uygulanması ile ilgili takdir haklarını ölçülü, adaletli ve hakkaniyetli bir şekilde kullanırlar(md. 6/1).

c. Maiyetinden birinin disiplinsizlik teşkil edebilecek bir fiilini veya mesleğe aykırı tutum ve davranışını herhangi bir şekilde öğrenen disiplin amirleri, olayın araştırılması gerektiğine kanaat getirirse, yazılı olarak görevlendireceği soruşturmacılar vasıtasıyla ya da şahsen disiplin soruşturması yapar(md. 7/1).

d. Bu Kanunda belirlenmiş olan disiplinsizliklere nitelik ve ağırlıkları itibarıyla benzer eylemlerde bulunanlara da, eylemleri adli veya askeri suç teşkil etse dahi aynı neviden disiplin cezaları verilebilir(md. 8/2).

e. Subay, astsubay ve uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında verilebilecek uyarma, kınama, hizmete kısmi süreli devam ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından; hizmet yerini terk etmeme ve oda hapsi cezaları disiplin kurulları ve disiplin amirleri tarafından; Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası yüksek disiplin kurulları tarafından verilir(md. 11/2).

f. Hizmete kısmi süreli devam cezası; disiplin cezası verilen personele mesai sonrasında günde üç saati ve her hâlde saat 24.00'ü geçmeyecek şekilde, kadro görevinde veya kadro görevi dışında statüsüne uygun askeri hizmetlerin yaptırılmasıdır. Ceza, tatil günleri dışında yerine getirilir ve cezanın yerine getirilmesi esnasında personel hizmette sayılır. Cezanın yerine getirilme şekline ilişkin hususlar, cezayı veren disiplin amiri tarafından ilgiliye tebliğ edilir(md. 12/3).

g. Bu maddede yazılı disiplinsizliklerin işlendiği tarihten geriye doğru; iki yıl içinde aynı disiplinsizlikten dolayı disiplin cezası alınmış olması veya bir yıl içinde aynı derece cezayı gerektiren başka disiplinsizliklerden dolayı iki defa ceza alınmış olması hâllerinde, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası hariç, bir derece ağır ceza verilir(Bkz. md. 14/1).

h. Disiplin amirleri, personelin; olumlu hizmet, sicil ve disiplin safahatı ile eylemin niteliğini göz önüne alarak bir derece hafif ceza uygulayabilir(Bkz. md. 14/2).

ı. Disiplin amirleri, uyarma, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezalarını gerektiren disiplinsizliklerinden dolayı personeline disiplin cezası vermeyebilir(md. 14/3).

i. Erbaş ve erler hakkında izinsizlik, ilave hizmet yükleme ve oda hapsi cezaları disiplin amirleri tarafından; hizmetten men cezasının ise disiplin kurulları tarafından verileceği hk(md. 25/2).

j. Erbaş ve erlere verilecek izinsizlik ve ilave hizmet yükleme cezaları; bu Kanunun dördüncü bölümünde yer alan uyarma, kınama veya hizmete kısmi süreli devam cezası gerektiren disiplinsizlik hâlleri ile nitelik ve ağırlıkları itibarıyla bunlara benzer diğer eylemlerin yapılması hâlinde verilir(md. 27/1).

k. Erbaş ve erlere verilecek izinsizlik ve ilave hizmet yükleme cezalarının türü ve miktarının; erbaş ve erin hizmet ve disiplin safahatı ile eylemin niteliği göz önüne alınarak disiplin amirleri tarafından takdir edileceği, disiplin amirlerinin, erbaş ve erin olumlu hizmet safahatını dikkate alarak disiplin cezası vermeyebilecekleri hk(Bkz.md. 27/2).

l. Bu maddede gösterilen disiplinsizlikler nedeniyle disiplin amirleri tarafından verilen disiplin cezalarına karşı, cezanın tebliğ edilmesinden itibaren iki iş günü içinde itiraz edilebilir. İtiraz, bir üst disiplin amirine yazılı olarak yapılır. Süresi içinde itiraz edilmez ise ceza kesinleşir(md. 41/1).

m. Bu cezanın iptali için, idare mahkemesinde iptal davası açılmaz(Bkz: md. 43/1).